

Urednik izdanja
Kata Kaluđerović

Naslov originala
Fernando Aramburu
LOS VENCEJOS

„La traducción de esta obra ha recibido una ayuda del Ministerio de Cultura de España a través de la Dirección General del Libro, del Cómic y de la Lectura”

© Fernando Aramburu, 2021
Published by agreement with Tusquets Editores, S.A., Barcelona, Spain,
and Agentia Literara Livia Stoia.
Copyright © ovog izdanja *Dereta*, 2024

FERNANDO ARAMBURU

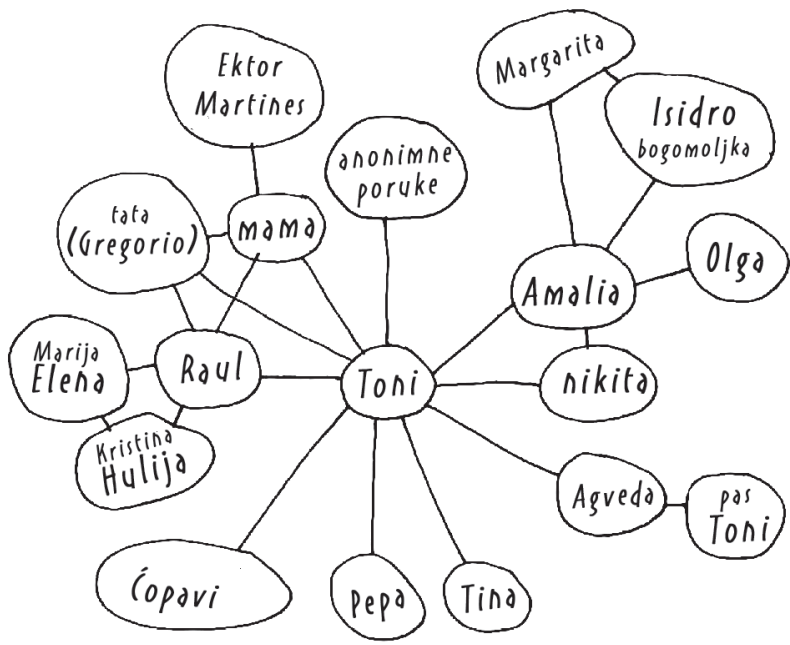
Čiope

Prevod sa španskog
Vesna Stamenković

Beograd
2024
DERETA

Lepoj

AVGUST

1

Naiđe tako dan kad čovek, koliko god da je tupav, počne da uviđa neke stvari. Meni se to desilo negde na pola puberteta, možda malo kasnije, jer sam bio jedan od onih momaka koji su u razvoju bili spori i, prema Amaliji, ne baš temeljni.

Za prvobitnim čuđenjem usledilo je razočaranje, a onda se sve svelo na bauljanje po patosu života. Bilo je perioda u kojima sam se identifikovao s puževima. Ne mislim po ružnoći i lepljivosti niti zato što mi je danas loš dan, već po tome kako se te živuljke kreću i kakav život vode, spor i monoton.

Neću još dugo. Godinu dana. A zašto baš godinu? Nemam pojma. Ali to je moja krajnja granica. Amalija mi je, na vrhuncu mržnje, često prebacivala da nikad nisam sazeo. Žene pune prezira obično bljuju takve uvrede. I moja majka je mrzela mog oca, ali to mi je jasno. I on je mrzeo samog sebe, otud njegova sklonost prema nasilju. Kakav su primer dali mom bratu i meni! Pruže nam nikakvo obrazovanje, slome nas iznutra, a onda očekuju da bude-mo uzorni, zahvalni, puni ljubavi i da napredujemo.

Ne volim život. Možda on i jeste tako lep kao što tvrde neki pesnici i pevači, ali meni se ne sviđa. Neka mi niko ne pominje nebo na zalasku, muziku i pruge na tigru. U majčinu sa svim tim ukrasima. Meni život deluje kao izopačen izum, loše zamišljen i još gore izveden. Voleo bih da Bog postoji da mogu da mu tražim obrazloženje. Da mu u lice kažem šta je: aljkavac. Bog je sigurno matora drtina koja voli da, s kosmičkih visina, posmatra kako vrste nastaju,

sukobljavaju se i proždiru jedna drugu. Jedini izgovor mu je taj što ne postoji. A čak mu i tako ne praštam.

Kad sam bio mali, voleo sam život. Mnogo sam ga voleo, mada nisam toga bio svestan. Noću, čim legnem u krevet, mama bi mi ljubila kapke pre nego što ugasi svetlo. Na mami mi se najviše sviđao njen miris. Tata je loše mirisao. Ne ružno, u smislu da zaudara, već se iz njegovog tela, čak i kad se neparfemiše, širio miris koji mi je instinktivno bio odbojan. Jednog dana (imao sam sedam ili osam godina), u kuhinji, dok je moja majka ležala u krevetu s jednom od svojih čuvenih migrena, pošto sam odbijao i da liznem komad džigerice i želudac mi se peo samo kad ga pogledam, moj je otac razjareno izvukao svoj ogromni penis i rekao mi: „Da ti jednog dana bude ovakav, moraš dobrano da se najedeš džigerice”. Ne znam da li je i mom bratu nekad uradio nešto slično. Mog su brata u kući mazili više nego mene. Naši roditelji su očigledno smatrali da je nejak. On je suprotnog mišljenja i smatra da sam ja bio miljenik.

U mladosti, već sam manje voleo život, ali sam ga i dalje voleo. Sad ga uopšte ne volim i ne nameravam da Prirodi poverim odluku o tome kada ću da joj vratim pozajmljene atome. Za godinu dana nameravam da izvršim samoubistvo. Već sam i datum odredio: 31. jula, u sredu, uveče. Taj sam rok sebi postavio da dovedem u red svoje poslove i da budem siguran da više ne želim da živim. Nadam se da se neću pokolebati. Za sada sam čvrsto rešen.

Bilo je perioda u kojima sam želeo da budem čovek u službi ideala, ali mi to nije pošlo za rukom. Nije mi bilo suđeno ni da upoznam pravu ljubav. Vešto sam je glumio, nekad iz saosećanja, nekad da uzvratim za ljubazne reči, za malo društva ili orgazam, kao što mi se čini da i svi drugi rade. Možda mi je u onoj sceni sa džigericom otac pokazivao ljubav. Problem je u tome što postoje stvari koje ne razumemo jer ih i ne primećujemo, makar nam bile ispred nosa, a osim toga, meni ljubav na silu jednostavno ne ide. Jesam li običan paćenik, kao što je Amalija stalno govorila? A ko još nije? Ja samo prihvatam sebe ovakvog kakav jesam. Neće mi biti žao da

napustim ovaj svet. I dalje imam privlačno lice, uprkos tome što mi je pedeset i četiri, i nekoliko vrlina iz kojih nisam umeo da izvučem nikakvu korist. Dobrog sam zdravlja, dovoljno zarađujem, imam lak pristup miru i spokoju. Možda mi je, kao i tati, nedostajao neki rat. Tata je neostvarenu želju da se nađe u borbi izživljavao iskaljujući se na svojim, na svemu što mu remeti životne navike i na samom sebi. Još jedan običan paćenik.

2

Bili smo na letovanju, sve četvoro, u nekom mestu na obali Alikantea. Tata, osujećeni Pisac, osujećeni sportista, osujećeni erudita, zarađivao je za život držeći časove na fakultetu; mama, koja je donela mudru odluku da se oslobodi ekonomske zavisnosti od muža, radila je kao službenica u pošti. Sa finansijske strane, išlo nam je onoliko dobro koliko je moglo da ide jednoj porodici srednje klase u Španiji. Imali smo plavi *seat 124* kupljen nov; Raulito i ja smo išli u školu koja se plaća, porodica je mogla da priušti iznajmljivanje stana sa balkonom i zajedničkim bazenom nedaleko od plaže. Rekao bih da smo imali sve ono najosnovnije kako bismo bili pristojno srećni. U tom uzrastu, sa četrnaest godina, mislio sam da i jesmo.

Pao sam na popravni iz jednog predmeta. S mojom knjižicom u ruci, mama je optužujuće ciknula i istog časa dobila migrenu, a tata, čije su reakcije bile primitivnije, opalio mi je jednu vaspitnu, rekao mi da sam balvan, i odmah potom nastavio da čita novine. Ništa od toga nije remetilo moj spokojan život. U stvari, već u detinjstvu, hteo sam da, kad odrastem, budem otac kako bih mogao da tučem svoju decu. Od malih nogu prihvatio sam batine kao najbolje obrazovno sredstvo. Posle nisam mogao čak ni da podignem glas na Nikitu, pa nam je dečko ispao kakav je ispao.

Na odmoru koji ove noći prizivam u sećanje, onog leta kad sam pao na popravni, bio sam svedok jedne scene na osnovu koje mi se

upalila crvena lampica u glavi. Vraćajući se jedne večeri s partije mini-golfa, ubacio sam Raulitu guštera za vrat košulje. Dečja posla. Uplašio se. Nije njemu bilo lako sa mnom kao bratom. Jednog dana, kad smo obojica već bili odrasli, na kraju nekog porodičnog slavlja optužio me je da sam mu usrao detinjstvo. Gledao sam ga u neverici. Šta da radim? Opredelio sam se za najlakši izlaz. Izvinio sam mu se. „Sad si se setio”, odgovorio je, ogorčen prezirom koji je godinama gajio.

Osetivši guštera za vratom, Raulito se prepao i odreagovao komično, što sam i hteo da izazovem. Naravno, trapavo je zakoračio, izgubio ravnotežu i pao niz kamenitu padinu u čijem podnožju su rasla stabla limuna. Ustao je kao da mu nije ništa; ali videvši krvava kolena, briznuo je u gorak plač. Rekao sam mu da umukne. Zar ne shvata da će mi tako napraviti problem? Mama je čula njegovo zapomaganje iz stana i izašla usplahirena; tata za njom, staložen, verovatno ljut zato što ga je glupa porodična scena prekinula u čitanju, dremki, čemu god. Mama je videla krv i, ne pitajući šta se desilo, opalila mi je šamar. Tata mi je, kao protiv volje, opalio još jedan. Opšte uzev, mamini su šamari bili ljući, ali su manje boleli. Odveli su Raulita u dispanzer za pružanje prve pomoći, na šetalištu pored plaže. Vratio se u stan sat kasnije sa oblogama na oba kolena i njuške musave od sladoleda. Pa nek posle priča kako nije bio miljenik porodice.

Mene su kaznili tako što su me ostavili bez večere. Njih troje su sedeli za stolom, ćutke, i zabadali viljuške u velike kriške paradajza sa uljem i solju, a ja sam ih krišom gledao sa zavojitih stepenica, već u pižami. Hteo sam da dam znak bratu da mi posle donese gore nešto da pojedem; ali mamlaz se nije ni okrenuo da me pogleda. Na šporetu se pušio lonac supe. Mama je nasula tanjir Raulitu. Moj brat je sagnuo glavu da udahne paru koja mu se pela u lice. A ja sam u svom skrovitom kutku hteo da se onesvestim od zavisti i gladi. Mama je opet prišla loncu, ovog puta s tatinim tanjirom i, kad ga je napunila, krišom mu je pljunula u supu. Pljunula nije tačna reč. Pustila je da u tanjir padne nit pljuvačke. Pljuvačka joj je nekoliko trenutaka visila

iz usta dok se nije odlepila i pala. Ona je onda kutlačom promešala tečnost i spustila tanjir pred tatu. Gore na stepenicama, došlo mi je da ga upozorim; ali onda sam shvatio da bih prvo morao da i sâm shvatim šta se dogodilo. Moji roditelji su se često svađali. Jesu li se posvađali, pa zato sad večeraju ćutke i ne gledajući jedno u drugo? Zapitao sam se da li mama i meni nekad pljune u hranu. Možda su mamine bale imale hranljivu vrednost; ali zašto ih onda nije sipala u Raulitov tanjir? Zašto diskriminiše jadnog anđelka? Možda je pljuvanje krišom mužu u supu bio stari običaj koji je naučila u detinjstvu, posmatrajući svoju majku ili neku od tetaka.

3

A u slučaju da me u odsudnom trenutku ne napusti hrabrost, šta će biti s *Pepom*? Ne mogu da je utrapim Čopavom, koji mi već dovoljno čini što mi je, tu i tamo, pričuva uveče. Dobro da sam dao sebi godinu dana da rešim ovo i ostala važna pitanja. *Pepa* je napunila trinaest godina. Kažu da kad pomnožimo njihove godine sa sedam, dobijemo odgovarajuće ljudske godine; mada se ne može reći da sve rase pasa imaju isti očekivani životni vek. Da je čovek, *Pepa* bi danas bila devedesetogodišnja gospođa. Starci tih godina mogu samo da sanjaju da trčkaraju kao ona. U stvari, ona je Nikitina. Mogao bih zato da je ostavim vezanu za vrata stana u kom živi nekoliko sati pre nego što sebi skončam život. Trenutno mi na pamet ne pada nikakvo drugo rešenje.

Amalija se uporno protivila tome da držimo ljubimce u kući. Nikad ih nismo imali. Kad se pojavila ideja o psu, bez prestanka je nabrajala loše strane. Psi prljaju, traže neprestanu pažnju, pišaju, seru, smrde. Vežeš se za njih, pa te strašno pogodi njihova smrt. Ne verujem da bi Amalija bila previše nežna pri računici koliko bi koštala smrtonosna injekcija.

Isprva, ni ja nisam bio za to da imamo psa u kući. Mali je nava-ljivao, sa obrazloženjem da su njegovom najboljem drugu iz škole roditelji poklonili psa i da ne želi da bude gori od njega. Primetio sam da Nikita više navaljuje kad je nasamo sa mnom. Onda sam shvatio da pokušava da me privoli da pređem na njegovu stranu, krišom od nepopustljive majke. Bilo je očigledno da sam za njega ja bio slabiji ili pristupačniji član porodične uprave. Nije to naglas rekao; ali nije mi bilo teško da mu pročitam misli. To ne samo da mi nije zasmetalo nego me je i raznežilo. U suštini, nije gajio prezir prema ocu, već se, na izvestan način, identifikovao sa njim. Braća po slabosti, tek ako se udruženim snagama suprotstavimo dominantnoj ženki, moći ćemo da dostignemo ciljeve koje smo on i ja zacrtali. I naravno, udružili smo se. U nekom trenutku, ja sam pokazao najveću želju da nabavimo psa. Kako bih postigao zacrtani cilj, zauzeo sam analitički, didaktički, profesorski stav. Bezuspešno. Potražio sam savet od Marte Gutjeres, jedine osobe u školi koja mi je ulivala dovoljno poverenja da joj izložim lični problem. Pitaо sam je da li zna neki način da se jedna tvrdoglava žena navede da poklekne u porodičnoj raspravi. Pitala me je da li mislim na svoju. „Ne, nego onako, uopšte.” „Ne postoje žene uopšte.” „Pa dobro, da, mislim na svoju.” Ispričao sam joj za psa i u kratkim crtama joj opisao Amalijin temperament. Posavetovala me je da joj pristupim sa strane emocionalne inteligencije, na šta sam joj ja odgovorio da bih je bolje razumeo da mi je odgovorila na kineskom. Sve što treba da uradim, objasnila mi je, bilo je da u Amaliji probudim grižu savesti. Kako? Tako što ćemo i moj sin i ja postati izrazito setni i nesrećni, i navesti je da poveruje kako je ona kriva za to. Onda će možda pomisliti da je bila nepravedna, ili će se barem osećati neprijatno u svojoj koži, počće da se koleba i na kraju će pristati, pa makar samo kako bi mogla da provede praznike u miru. Prema Marti Gutjeres, ova strategija ne upali baš uvek; ali ništa me ne košta da probam.

I upalilo je, mada po cenu toga da smo morali da pristanemo na čitav niz uslova i pravila koja nam je Amalija nametnula, zaključivši

ih jasnom izjavom: ona se ni jedan jedini trenutak neće baviti životinjom. Neće je voditi u šetnju, neće je hraniti, ništa. I da bi dokazala da tako zaista i misli, prvog dana nije dozvolila keruši ni da joj priđe. Kujica očigledno nije razumela znake odbijanja i stalno je pokušavala da se popne Amaliji na noge, mašući repom u znak prijateljstva. „Šta čekaš, što je ne pomaziš?“, pitao sam Amaliju. Odgovorila mi je, upirući kažiprstom u nešto: „A ti, šta čekaš da ono počistiš?“ Kerušica se popiškala na tepih. Prvo vodom i krpom, a zatim fenom za kosu, uspeo sam da izvučem fleku. I miris. Pseća mokraća jedva da ima miris. Amalija se, sumnjičava, spustila na sve četiri da proveriti. Rugala se svakom imenu koje je Nikiti i meni palo na pamet. „Pa smisli joj ti onda ime“, rekli smo joj izazivački. „Pepa“, odgovorila je odsečno. „A zašto *Pepa*?“ „Onako.“ I tako smo je i nazvali.

4

Prva anonimna poruka koju sam pronašao u sandučetu bila je pisana rukom, a sav je tekst bio ispisan velikim slovima. „Ovo mora da je neka cepidlaka iz komšiluka“, pomislio sam. Nije mi ni na kraj pameti palo da će to pisamce biti tek početak niza koji će trajati skoro dvanaest godina. Zgužvao sam papirić u lopticu i, izašavši na ulicu, po mraku, bacio sam ga u baru. Pamtim samo da je sadržao opomenu u dva reda zbog toga što nisam počistio pseći izmet s pločnika. U jednoj od rečenica pomenuta je reč *krmak*. Uvek nosim barem dve spremne kese u džepu; ali priznajem da mi se u početku (kasnije više ne) ponekad dešavalo da hodam zaokupljen mislima, ili razmišljajući o časovima sledećeg dana, ili me je jednostavno mrzelo da se saginjem, pa sam, ubeđen da me niko ne vidi, zaboravljao Pepin izmet gde god da je pao. Moguće je i da je poruka bez imena i datuma bila upućena Nikiti, koji ju je takođe ponekad izvodio u šetnju. Amaliji nisam rekao ni reči o ovome.

5

Ne znam zašto nas četvoro, početkom sedamdesetih, putujemo u Pariz, a ne, na primer, u Segoviju, u Toledo, u bilo koji bliži grad u kom ljudi govore našim jezikom. Tata je natučao nešto francuskog; mama, ni slova. Drugi razlog za putovanje možda je bio da ostavimo utisak na komšije ili da pokažemo rodbini da smo složna i uspešna porodica.

Bila je neka reka. Nisam siguran da li sam u to vreme znao kako se zove, a ako i jesam, nije važno. Ne bih umeo da kažem ni koji smo most prelazili, ni kuda smo pošli. Ono što nisam zaboravio jeste da sam zaostao šest-sedam koraka. Ispred mene su išli mama i tata i Raulito između njih. Vodili su ga držeći ga za ruke i izgledali su kao da su povezani preko njega. Imao sam osećaj da ga vole više nego mene. I još gore, da njega vole, a mene ne, da o njemu brinu, a mene su napustili. U svakom trenutku mogao bi da me zgazi neki auto ili motor, a oni bi, i ne primetivši nesreću, produžili dalje kao da se ništa nije dogodilo. Patio sam od same pomisli na nemar koji su pokazivali prema meni. A tu je bio i zidić na koji se lako moglo popeti i ispod njega reka i njene mutne, mirne vode u kojima se ogledalo poslepodnevno sunce. Dobro se sećam pljuska kad sam upao u vodu i zaprepašćenja koje je u meni izazvao iznenadni osećaj hladnoće. Dok sam padao, čuo sam povike neke žene.

Pre nego što mi je voda ušla u usta, snažne ruke izvukle su me na površinu. Tata je izgubio cipele u reci. Godinama potom s ponosom je prepričavao ono što je smatrao za najveći podvig u svom životu. U dubini duše, bio je ushićen što mu je to pokvarilo sat, naizgled vredan ručni časovnik koji je nekad pripadao njegovom ocu. Često bi se busao u prsa svojim junaštvom. Kad je trebalo da izabere između ručnog sata i sina, ni za trenutak se nije premišljao.

Ni mama ni on me nisu grdili. A mama je bila tako izvan sebe i toliko zahvalna da je, među svim onim svetom koji se okupio oko nas na šetalištu pored reke, zagrlila tatu, natopljenog od glave do

pete, i izljubila ga svud po licu. Tata je voleo u šali da kaže kako sam se dvaput rodio. Prvi put me je na svet donela mama, a drugi put on.

Pamtim, u hotelskoj sobi, crni novčanik, pasoš, papirne franke i druge tatine stvari raširene da se suše po nameštaju. Uveče smo svi zajedno u restoranu proslavili to što se nisam udavio, a tata je sâm popio celu flašu vina. Napravio je tamnu fleku na grudima košulje, ali tog dana mama valjda nije mislila da je u redu da mu to natrlja na nos.

6

Juče sam otišao da obiđem mamu. Kao i obično, prvo sam proveo da Raulov auto slučajno nije na parkingu. Kad jeste, ne penjem se gore. Pod drugačijim okolnostima mi ne smeta da zapodenem razgovor sa njim; ali kad idem da obiđem mamu, hoću je samo za sebe. Ako mi ništa ne iskrсне, odem u dom jednom nedeljno, mada u poslednje vreme, priznajem, ponekad preskočim. Moram da budem siguran da mama u svakom času dobija pristojnu negu. Zasad nemamo na šta da se žalimo. Često tražim obaveštenja o njenom zdravstvenom stanju i trudim se da osoblje doma zna da pregledam sobu i njuškam po maminom ormanu i stvarima. I Raul to radi. Bila je njegova ideja da budemo na oprezu, pa čak i po cenu da budemo dosadni, i ja sam pristao na to. U domu ima staraca koje niko ne obilazi. Dovedu ih tamo kao da hoće da se ratosiljaju nekog beskorisnog otpada. Mogu da zamislim da se osoblje manje trudi oko njih nego oko onih drugih, čiji bi rođaci svakog časa mogli da svrate i upute žalbu upravi ili objave kritiku u novinama ili na društvenim mrežama ukoliko nešto nije u redu.

Mama nas već neko vreme ne prepoznaje. To je isprva baš pogodilo Raula, koji je čak i tražio bolovanje zbog depresije. Možda je bilo i drugih razloga za njegovo stanje, pogoršano maminim pomračenjem uma. Nisam siguran i nemam želju da ga pitam. Ne odbacujem ni tu mogućnost da je moj brat izmislio priču sa bolovanjem kako bi mi

ukazao na nešto čega ja na kraju uopšte nisam bio svestan, ali što će, bez ikakve sumnje, jednog dana potvrditi da je, suočen sa određenim problemom, pitanjem ili situacijom, on postupio dobro, a ja loše.

Mamino mentalno zdravlje pogoršavalo se postepeno. Razumem da je Alchajmer oslobađa takozvanog tragičnog životnog osećanja. Ne možemo ništa drugo osim da je gledamo kako se lagano gasi, zaglibljena u apatiju. Raul joj je jednom prilikom odneo svoju fotografiju, za slučaj da je najednom zadesi trenutak lucidnosti. Uramljeni papirić i dalje je tamo, zauzima mesto na stolu, jednako bezvredan kao neka preparirana životinja.

Ona je dobro, koliko je to moguće. Malo pogrbljena i veoma mršava. Juče, kad sam pošao prema liftu, jedna me je bolničarka obavestila da je moja gospođa majka upravo utonula u san. Seo sam pored njenog kreveta da je posmatram. Primećujem spokoj na njenom licu. To mi pruža ogromno zadovoljstvo. Poludeo bih kad bih video da pati. Disala je mirno i učinilo mi se da na njenim usnama razaznajem tračak osmeha. Možda je u snovima videla slike prošlosti, mada sumnjam da bi mogla da im pripíše ikakav smisao.

Predosećam da će mama poživeti i narednih godinu dana. Ako joj neko tada donese vesti da sam preminuo, ona to neće razumeti. Neće čak ni primetiti da sam prestao da je obilazim. Eto još jedne prednosti Alchajmerove bolesti.

U jednom trenutku, primakao sam se i šapnuo joj na uho: „Oduzeću sebi život poslednjeg dana jula sledećeg leta”.

Moja majka je nastavila mirno da spava.

„Jednom sam video kako si pljunula tati u supu”, dodao sam.

7

Mnogo me je zainteresovao neki intervju sa jednim vozačem metroa. Preko cele strane u novinama. Priča o osobama koje se bacaju na šine i o psihološkim posledicama koje taj, čini se čest događaj,

ostavlja na čoveka koji samoubistvu prisustvuje izbliza i ne može da ga spreči koliko god brzo pritisnuo kočnice. I ne uspeju sve samoubice u svom naumu. Prema statistikama, više od polovine njih preživi, često jezivo osakaćeni. Dok sam čitao, od ovog poslednjeg detalja prošli su me žmarci. Pomisao da bih mogao da ostanem paralisani ili bez nogu u kolicima nije nešto što me posebno raduje. Ko bi se onda brinuo o meni?

Uveče, u baru kod Alfonsa, otkrio sam Ćopavom svoj plan. Imao sam neizmernu potrebu da čujem tuđe mišljenje, a on mi je ovih dana jedini prijatelj. Njegova reakcija zaslužuje da se nazove euforičnom. A mislio sam da će se zgroziti i da će svim silama pokušati da me odgovori!

Na trenutak sam pomislio da se sprda sa mnom. Pita sam ga bez okolišanja. Onda mi je priznao da i on već godinama koketira sa iskušenjem da samom sebi oduzme život. Razlozi mu, očigledno, ne nedostaju, počevši od njegovog fizičkog problema, iako ga dobro krije obucom i protetičkim udom ispod pantalona.

Ćopavi ne zna za intervju. Pošto u baru nisu imali novine, iako ih obično imaju, barem dok ih neki dežurni dripac ne odnese, brže-bolje je otišao da ih kupi na kiosku. Činjenica je da moj prijatelj pokazuje veliku sklonost ka mračnim temama, uključujući, naravno, i samoubistvo, odnosno svojevoljnu smrt, što je njegov omiljeni izraz za to. Kaže da je dobro proučio sve što se tiče te tematike, i da je pročitao ogromnu količinu knjiga o tome.

Zajedno smo prošli kroz intervju. Sagovornik, muškarac od četrdeset pet godina, od čega je dvadeset četiri proveo na tom poslu, žali se da se u medijima uvek govori o onome ko se bacio pod voz, ali nikada o onome ko ga je vozio. Njegov prvi slučaj samoubistva bila je devojka od šesnaest godina. Pored mene, Ćopavi je čitao i sa užitkom komentarisao odgovore ispitanika. Ponudio se i da mi asistira u samoubistvu. Čak je i sebi dao vremena da odluči hoće li mi se pridružiti u toj avanturi. Obrazlaže: „Ne bih da ostanem sam”. Svaka crta njegovog lica odiše entuzijazmom. Najednom postaje ozbiljan.

Savetuje mi da se ne bacim pod voz u metrou. „Pobogu, ne možeš takvu psinu da smestiš mašinovođi.” Kažiprstom pokazuje pasus u intervjuu gde ispitanik priča o tome kako mu se u snovima i danas javlja pogled jednog starca tek sekund pre nego što će biti pregažen.

Ćopavi ne zna da ga u svojim poverljivim zapisima zovem Ćopavi.

8

Neko je pozvao mamu telefonom oko ponoći. Neki poznanik, neki rođak, možda neko iz komšiluka, izvukao ju je iz kreveta s namerama koje mi se, iz moje sadašnje perspektive odraslog čoveka, ne čine baš najčistijima.

Opet se vraćam sećanjima na detinjstvo? Ispašće da je tačno da se čoveku, kad može da nasluti svoj kraj, instinktivno pred očima javljaju slike iz čitavog života. To sam više puta čuo i pročitao. Mislio sam da su to gluposti, ali sad mi se sve više čini da nisu. Da nastavim.

Raulito i ja smo spavali u zajedničkoj sobi, svaki u svom krevetu, a sledećeg jutra čekao nas je običan školski dan. U ono vreme mogao sam imati nekih devet godina. To je, u svakom slučaju, bilo posle putovanja u Pariz. Najednom se upalilo svetlo. Mama, bosa i u spavaćici, prodrmusala nas je da se probudimo i poterala da se na brzinu obučemo. Mrtav pospan, pitao sam je šta se dešava. Odgovora nije bilo.

Nekoliko minuta kasnije, sve troje smo se, u punom trku, spustili niz stepenice, mama je držala Raulita za ruku, a ja sam išao iza njih. Pretpostavljam da mama nije htela da komšije u svojim stanicama čuju lift, ili samo nije imala strpljenja da ga sačeka. Na svakom odmorištu okrenula bi se i, prinoseći prst usnama, opomenula me da budem tih, iako ja nisam ni zucnuo.

Čim smo izašli na ulicu, udario nas je nalet hladnog zimskog vetra. Nebo je bilo sasvim tamno. Pod svetlošću uličnih lampi gotovo da nije bilo ni žive duše. Iz usta nam je izlazila para. Nešto

kasnije, stojeći uz ivičnjak, mama je uspela da zaustavi taksi. Sve troje smo seli pozadi, mama u sredini. Nisam znao kuda idemo niti zbog čega, a mama me je uštinula kako bih prestao da je zapitkujem. Energičnim pokretom brade pokazala mi je potiljak taksiste. Onda mi je sinulo da taj čovek nije trebalo da čuje šta pričamo. Obuzeo me je neprijatan osećaj da smo pobjegli od kuće i bio sam strašno tužan jer sam mislio da sam zauvek izgubio svoje igračke. Strašno što nijednu nisam poneo! Bio sam zaokupljen takvim mislima. Raulito je opet zaspao. Mama ga je stavila na krilo i zagrlila.

Izašli smo ispred nekog bara, ne bih znao da kažem u kojoj ulici. Mama nam je rekla da ostanemo ispred vrata, da ne mrdamo, da će odmah neko doći po nas i da će nas vratiti kući. Zatim je zatvorila vrata taksija i otišla, ostavljajući mene i mog brata same i smrznute na uzanom trotoaru, u gluvo doba noći. Raulito me je pitao da li bih mu malo pozajmio rukavice. Rekao sam mu da je i meni hladno i zašto nije poneo svoje. Pitao sam ga da li ga je strah. Odgovorio je da jeste. Rekao sam mu da je kukavica, slabić, pekmez.

Ne sećam se koliko smo dugo moj brat i ja stajali ispred tog bara, barem dvadeset minuta tokom kojih nismo videli da je iko ušao ili izašao. Iza stakla je sijalo nekoliko crvenih sijalica, i to je sve čega se sećam. Vrata su se konačno otvorila. Do naših ušiju dopro je talas glasova i smeha, pomešanih sa muzikom. Visok čovek koji je teško hodao izašao je na ulicu, grleći ženu koju je pokušavao da poljubi u grudi, bezuspešno, jer se ona branila od njegovih nasrtaja, mada nije prestajala da se smeje. Raulito ga je odmah prepoznao. „Tata!”, uzviknuo je i potrčao prema njemu.

9

Ćopavi me je sinoć zvao telefonom, kad sam već bio zaspao. Uplašio sam se da je Nikita doživeo neku nesreću ili je sedeo obliven tuđom krvlju u nekoj policijskoj ćeliji. Pitam Ćopu da li je svestan

koliko je sati. Toliko sam se razbesneo kad sam čuo njegov glas da sam ga umalo pozvao po nadimku. Kaže da jeste, izvinjava se; ali kako sutra ide na odmor, pomislio je kako je bolje da me pozove sada, verujući da će me zanimati ono što je hteo da mi ispriča.

Otkako sam mu (ko me je vukao za jezik!) otkrio svoju nameru za sledeću godinu, bacio se na istraživanje svega što ima veze sa svojevolumnom smrću. Obožava da izgovara frazu svojevolumna smrt. Vidi se da uživa u toj temi i da se naslađuje svakim podatkom, svakom idejom, svakim citatom. Počinjem da mislim da me ne shvata ozbiljno. A ako mu kažem da sam se predomislio, i da je taj plan bio samo plod prolaznog napada ludila? Možda bih tako uspeo da se rešim njegovog napornog, nepokolebljivog i, naravno, detinjeg entuzijazma.

Ispričao mi je kako su u nekim kraljevstvima u srednjem veku leševe samoubica kasapili u znak kazne. Najgore je prolazila glava. Dok priča, bacam pogled na budilnik. Dvanaest i petnaest. Dolazi mi da spustim slušalicu. Ne spuštam je. Čopa mi je jedini prijatelj. Pono-vo obraćam pažnju na ono što govori. Vezivali su glavu konju za rep i vukli je ulicama kao znak upozorenja za žive. Onda bi je izložili na trgu ili bi je obesili da visi sa drveta. Šta ja mislim o tome, pita.

Vrativši se u krevet, ne mogu ni oka da sklopim, ne zbog disertacije kojom me je upravo udavio Čopavi, i za koju me je, sa svim onim odvratnim detaljima, ruku na srce, bolelo uvo, već zbog nečega drugog što me ovih dana sasvim zaokuplja. A to je da još nisam odlučio hoću li se posle raspusta vraćati u školu ili neću. Kakvog smisla ima da i dalje radim i trpim kolege koje, ako se izuzme njih dvoje-troje, prezirem, i direktorku, koju prezirem više od svih, i one beštije koje se obično nazivaju učenicima? Mogao bih da potrošim svoju ušteđevinu i da se godinu dana sjajno provodim. Mogao bih da otputujem u one zemlje koje sam oduvek hteo da obiđem. Problem je to što me *Pepa* vezuje za kuću. Ne mogu na tako mnogo vremena da je uvalim Čopavom. A ne želim ni da budem daleko od Nikite. Ni od mame.

SADRŽAJ

AVGUST	9
SEPTEMBAR	63
OKTOBAR	119
NOVEMBAR	181
DECEMBAR	233
JANUAR	289
FEBRUAR	345
MART	403
APRIL	461
MAJ	519
JUN	577
JUL	633
ŠEST DANA KASNIJE	693

Fernando Aramburu
ČIOPE

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura i korektura
Vesna Crepuljarević

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-541-6

Tiraž
1000 primeraka

Beograd, 2024.

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA doo**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **w w w . d e r e t a . r s**
KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизacija u publikaciji
Народна библиотека Србије, Београд

821.134.2-31

АРАМБУРУ, Фернандо, 1959–

Ћиопе / Fernando Aramburu ; prevod sa šanskog Vesna Stamenković. – 1.
Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2024 (Beograd : Dereta). – 694 str. ; 21 cm

Prevod dela: Los vancejos / Fernando Aramburu. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-541-6

COBISS.SR-ID 149327881